

SJUNDE POLISDISTRIKTETS SPARKASSA

– EN VITAL ÅLDING

SPDSK har med oavbruten verksamhet sedan år 1883 kommit att bli en institution för Stockholms polisanställda. Inför Kassans hundraårsjubileum tecknade Gunnar Isaksson det första seklet. Mycket har hänt sedan 1984 och det har därför känts angeläget att i skriftlig form bevara även den nyare historien. Här följer ett utdrag av de viktigaste händelserna från 1984 till 2015.

Solna i december 2015

Krister Hansén

Sjunde Polisdistriktets Sparkassa åren 1983 – 2015.

Jubileumsåret 1983 hade Kassen letts av Sivert Seldée, Harry Lundgren och Sven-Anders Hammarberg ända sedan 1966. Därför några ord om dessa personer som förde Kassen in i sitt andra århundrade:

Sivert Seldée valdes till ordförande 1966 och stannade kvar på sin post fram till år 1990. Han föddes den 7 mars 1931 och anställdes som extra poliskonstapel i Stockholm den 3 april 1956. Juli 1974 sade han upp sin tjänst som kriminalinspektör i Stockholm och övergick till annan verksamhet. December 1981 återanställdes han och arbetade sedan som utredare fram till pensionsavgången den 1 oktober 1992. Sivert Seldée avled februari 1994.

Harry Lundgren var Kassans sekreterare under åren 1966 – 1984. Lundgren var född den 30 augusti 1910 och anställdes vid Stockholmspolisen den 23 januari 1935. Han var 7:e polisvaktområdet trogen hela tiden fram till pension den 1 september 1975, de sista åren som civilpatrull. Efter pensionering fortsatte han ytterligare nio år som Kassans sekreterare.

Sven-Anders Hammarberg kom att bli en legendarisk sjöpolis och personifierade Kassen under åren 1966 till 1996 då han på sitt mycket speciella sätt skötte sysslan som kassör. Sven-Anders föddes den 21 april 1930 och anställdes som extra poliskonstapel i Stockholm den 2 januari 1952. Han pensionerades 1995 och avled 1997.

Vital 100-åring

Vid årsmötet 1984 valdes Sören Sjöholm till sekreterare och han blev snabbt ett utmärkt komplement till Seldée och Hammarberg. Under den nya ledartrion utvecklades Kassen stadigt. Det var i och för sig roligt men medförde också en allt större administrativ börda. Inte nog med att alla siffror skulle skrivas in för hand i kassabok och huvudbok, kontanter skulle hanteras och det manuella medlemsregistret hållas aktuellt. Alla medlemstransaktioner i form av amorteringar, betalade räntor och sparande skulle för hand skrivas in i medlemmens motbok och i samband med årsskiften skulle in- och utlåningsräntor räknas ut och skrivas in i böckerna. Sven-Anders Hammarberg var dock en initiativrik och teknikvänlig person och på hans förslag investerade Kassen 1981 i en av de första persondatorerna som kom ut på marknaden. Den var av märket PET och eftersom hårddisken ännu inte kommit i kommersiellt bruk sparades data på kassetband. Ordet användarvänlighet var inte heller uppfunnet men Sven-Anders lyckades bemästra de flesta svårigheterna med att få in medlemsregistret i datorn. Med detta började Kassen ta de första trevande stegen mot det digitala samhälle som för oss idag är en självklarhet.

Information

<u>Operativsystem</u>	Microsoft BASIC 1.0~4.0
<u>Processor</u>	MOS Technology 6502
<u>Klockfrekvens</u>	1 MHz
Minne ROM	18 till 48 KiB
Minne RAM	4 till 96 KiB

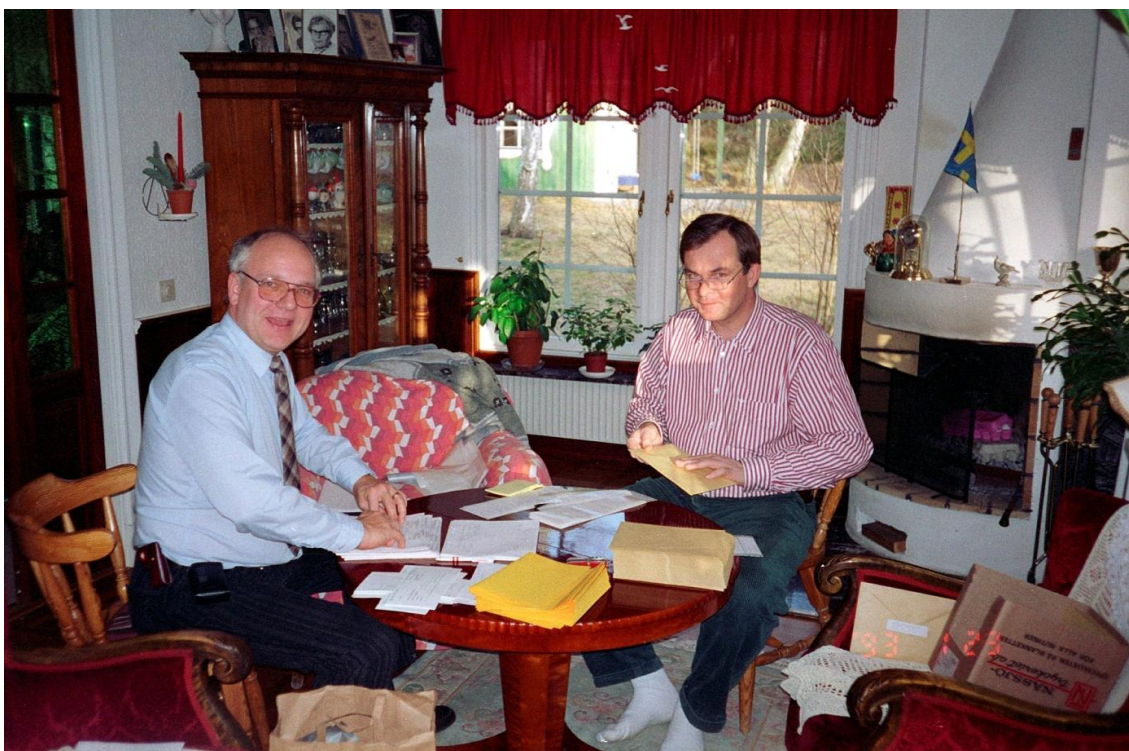
1985 hade Kassans dator hunnit bli ett monument över sig själv. Datorer med hårddiskar såldes på marknaden och prestanda utvecklades i rasande takt. Styrelsen var dock osäker på vilka krav som skulle kunna ställas på en "framtidssäkrad" dator. Den allmänt dataintresserade delägaren Krister Hansén kallades in som rådgivare och adjungerades från år 1986 till styrelsen. Resultatet blev att en IMP-dator med 286-processor, 10 MB hårddisk och 512 kB internminne köptes in för drygt 20 000 kronor. Därtill köptes programmet Royal Base. För att anpassa denna programvara för Kassans behov engagerades delägaren Stefan Johannesson som när detta skrives 2015 alltjämt har hand om programutvecklingen.

IMP-datorn stod på sin tid och tuggade en hel natt när räntorna skulle räknas ut. 1999 övergavs Royal Base och Stefan Johannesson skrev ett program med MS Access som bas. I utvecklad form används detta program fortfarande. Det kan nämnas att ränteuträkningen nu år 2015 tar 10 sekunder istället för en hel natt.

Den nya datorn revolutionerade Kassans administration. Bokföringen kunde nu göras i datorn vars nålmatrisskrivare vid årsskiftena rasslade ut flera hundra meter kontobesked på papper i löpande bana. Detta underlättade förvisso för styrelsen som tidigare använt en hel helg för att skriva in uppgifterna för hand i motböckerna. Nu räckte det med att dela datautskriften och kuvertera denna.

Sven-Anders Hammarberg vid dator och nålmatrisskrivare 1993-01-23

Vice kassören Per-Arne Sjöström och suppleanten Bo Engqvist kuverterar 1992 års kontobesked 1993-01-23

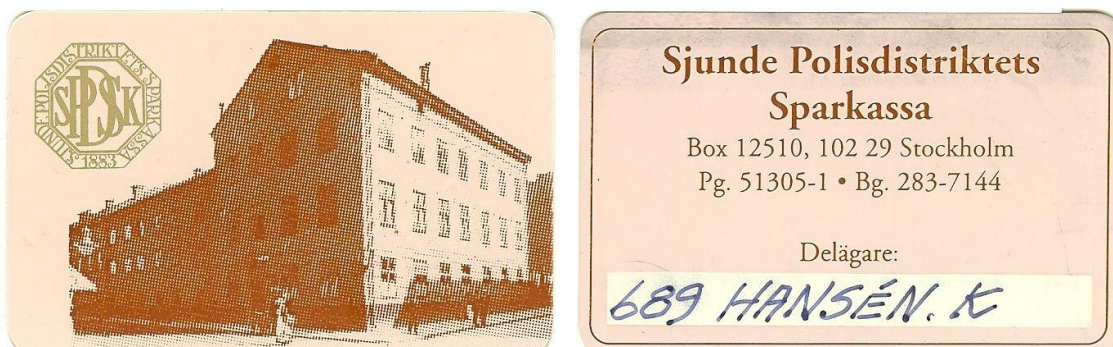
Alla delägare var dock inte lika förtjusta i de nya rutinerna. En viktig anledning till att datautskriften började användas var nämligen ändringar i Taxeringslagen som ålade banker och finansinrättningar att fr.o.m. januari 1987 årligen leverera ett kontobesked till

Skattemyndigheten. Vissa delägare uppfattade detta som ett stort ingrepp i den personliga integriteten och tog ut sitt sparkapital. Eftersom madrassen inte lämnade någon ränta alls återkom dock kapitalet när delägarna insett att alla banker lämnade dessa kontrolluppgifter. Delägarnas uttag av sparkapital var dock nära att knäcka Kassan. Problemet löstes bl.a. genom att styrelseledamöter ur egen ficka lånade ut pengar till Kassan.

Allt skulle därmed kunnat ha varit frid och fröjd om inte statsmakternas ständiga hunger efter insyn i den enskildes fickor ständigt ledde till nya bestämmelser. Lagen (1988:606) om finansbolag stadgade att även sparkassor skulle omfattas av tillståndsplikt. Med stöd av omfattande dokumentation rörande Kassans då mer än hundraåriga tillvaro ifrågasatte styrelsen om den nya lagen var tillämplig och om så skulle vara fallet, dispens kunde lämnas. Med lättnad mottog styrelsen därefter Bankinspektionens beslut Dnr 2640/89-T4A att Kassan inte omfattas av 3§ 2 stycket 2 punkten lagen (1988:606) om finansbolag och därför var undantagen tillståndsplikten.

Nytt medlemsbevis

1990 tog styrelsen fram ett kort i kreditkortformat som därmed slutligen ersatte den gamla motboken som nostalgiska delägare ogärna hade velat skilja sig från. Vissa begärde in i det sista att få sina saldouppgifter antecknade i boken men nu tog den epoken slut.

Det eleganta kortet fick på sin framsida en bild av Sjöunda Polisdistriktets station på Östermalm där Kassan hade bildats 1883. Baksidan upptog adress- och kontouppgifter. Det rörde sig om ett medlemskort utan några kopplingar till kredit- eller uttagskort. Efter några år avtog intresset för kortet och styrelsen slutade dela ut det till nya delägare.

Källskatt 1991/92

1991 kom nästa pålaga från myndigheterna. Nu skulle det inte längre räcka med att sända ett kontrollbesked till skattemyndigheten. Från januari 1992 skulle även Kassan i likhet med övriga banker börja betala in källskatt på inkomsträntor. Kassans duktiga programmerare, Stefan Johannesson, fick 1991-08-20 i uppdrag att skriva om bokföringsprogrammet så att källskatt skulle kunna redovisas från årsskiftet 91/92. För att kunna betala in källskatt för samtliga delägars inkomsträntor tvingades Kassan införa utlåningsstopp under perioden oktober – december. Dessutom hade Kassans 1986

”framtidssäkrade” dator blivit omodern och var i stort behov att bli utbytt. För att klara de nya arbetsuppgifterna köptes en ny dator in. Denna gång tog styrelsen i rejält och valde den största tillgängliga hårddisken som rymde hela 65 MB och ståtade med 4 MB internminne.

Ekonomisk förening 1996

Ända sedan begynnelsen 1883 hade Kassan drivits som en ideell förening. Ökade administrativa krav förenade med styrelsens ambition att ge delägarna största möjliga juridiska säkerhet ledde till att organisationsformen utreddes. Beslutet på 1996 års stämma, följt av en extra stämma 1996-06-10, blev att ändra stadgarna och att hos Patent- och Registreringsverket ansöka om ombildning till ekonomisk förening. Den ekonomiska föreningen registrerades därefter 1996-07-02.

Betaltjänstutredningen

Betaltjänstutredningen lade 1996 ytterligare börda på sparkassornas axlar genom att föreslå förändringar i Bankrörelselagen. SPDSK blev nu lagtekniskt en sparlånekassa och skulle som sådan eventuellt omfattas av tillståndsplikt från Finansinspektionen. I händelse av tillståndsplikt skulle dessutom 10 – 12 miljoner kronor betalas in till Riksgälden för att säkra den s.k. insättningsgarantin, något som skulle ha omöjliggjort att driva Kassan utan en så stor räntemarginal att den blev helt ointressant för såväl sparare som låntagare.

Styrelsens skrivelse till inspektionen mottogs dock välvilligt. 1997-04-28 meddelade Finansinspektionen att Kassan inte behöver något tillstånd så länge reglerna om högst 1000 delägare följs samt att det tydligt klargörs att Kassan inte omfattas av någon insättningsgaranti.

SPDSK hemsida på Internet

2003 beslutade styrelsen att lägga upp en egen hemsida på Internet. Hemsidan har sedan starten varit en bra informationskanal såväl mot delägarna som mot externa intressenter. Inför sin 10-åriga existens fick hemsidan ett rejält ansiktslyft och utökades med nytt material.

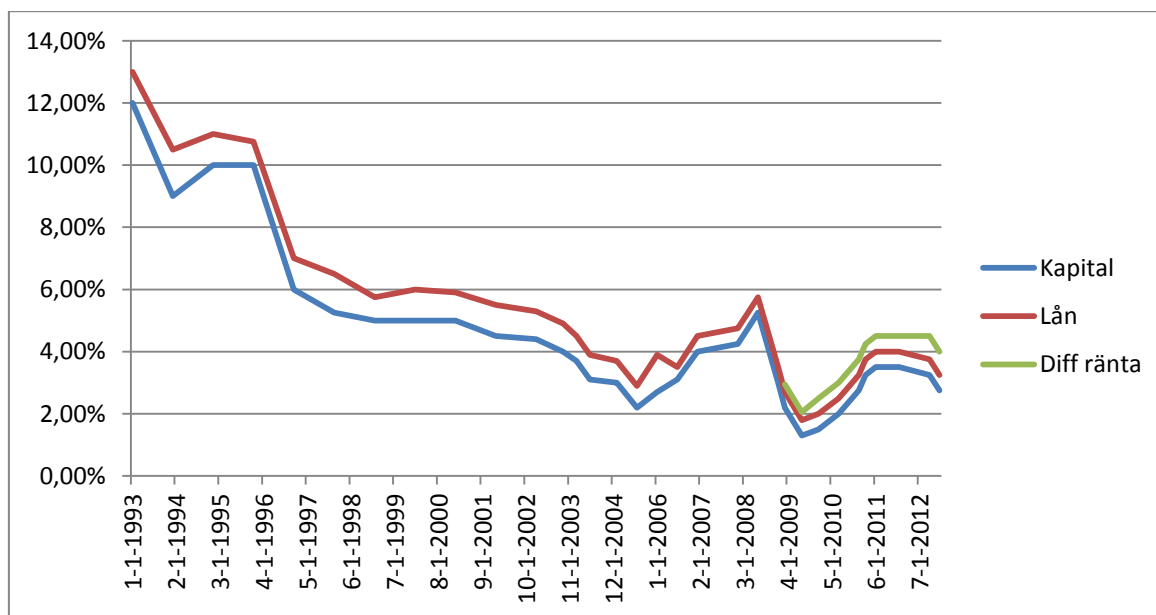
OCR-nummer införs 2006

Ett av kassörens tyngsta arbeten har alltid varit att skriva in de månatliga verifikationerna oavsett om det rört sig om handskrift i en kassabok eller bokföring i ett dataprogram. Med tusen delägare som i snitt gör en inbetalning i månaden via post- eller bankgiro blev bördan mycket tung. Än en gång fanns lösningen att hämta i tekniken. Med hjälp av optisk läsning vid Bankgirocentralen fanns möjlighet att hämta datafiler därifrån och därefter läsa in filerna direkt i bokföringsprogrammet. Styrelsen fattade beslutet 2006 och Stefan Johannesson fick i uppdrag att skriva det tillämpningsprogram som skulle krävas för att göra det möjligt att importera filerna till Kassans bokföringsprogram. Det var dock bara

ett av problemen. Den stora svårigheten låg i att lära delägarna att alla inbetalningar skulle göras till ett nyöppnat bankgirokonto samt att korrekt OCR-nummer skulle anges på inbetalningskort eller i Internetbanken. Bl.a. för att styra över delägarna till det nya kontot sades Kassans gamla plusgirokonto upp. Det tog ett par år att få med alla delägare på nymodigheterna men sedan år 2010 bokförs i princip alla Bankgiroinbetalningar maskinellt. OCR-rutinen har också underlättat revisorernas arbete eftersom de fel som tidigare kunde uppkomma vid den manuella bokföringen har upphört.

Kassans räntor

SPDSK har sedan grundandet haft som mål att erbjuda delägarna högre sparräntor och lägre låneräntor än banker och kreditinstitut. Från 1883 och fram till 1960-talet tillämpades olika räntesatser för lån mot säkerhet i egendom respektive lån mot borgensförbindelse. Detta system upphörde när tjänstegrupplivförsäkringen infördes. Delägarna kunde då låna med försäkringen som pant vilket ansågs vara lika säkert som en pant i fast egendom. Under senare år har dock personalrörligheten varit större. Låntagare slutade vid polisväsendet och därmed försvann också den säkerhet som livförsäkringen erbjöd. Från 1990-talets slut accepterar SPDSK därför endast pant i fast egendom eller borgensåtagande från två borgensmän för att låna i kassan ska medges. Eftersom borgenslånen måste bevakas på ett annat sätt och kräver en större arbetsinsats återgick kassan år 2009 till skilda räntesatser för lån mot säkerhet i fast egendom respektive borgenslån. Diagrammet visar hur in- och utlåningsräntorna rört sig sedan år 1993.

Ovanstående diagram åskådliggör hur Kassans räntor rört sig under den senaste 20-årsperioden. Grön linje visar den differentierade ränta för borgenslån som började tas ut från år 2009.

Samarbete "över gränserna"

SPDSK har vinnlagt sig om att ha en god relation till Stockholmspolisens övriga sparkassor. Särskilt har SPDSK kassörer haft kontakter med sina motsvarigheter vid

Kriminalpolisens sparkassa och Birka sparkassa för att diskutera gemensamma problem och utmaningar.

Styrelse

Nedan följer en sammanställning över styrelsens sammansättning åren 1984 – 2015. Posten som vice kassör inrättades 1987. Lennart Andersson drabbades av sjukdom och lämnade ordförandeskapet efter ett år. Krister Hansén tjänstgjorde utomlands 1997 – 2001 men återkom som ordförande 2003.

SPDSK funktionärer 1984 - 2015				
År	Ordförande	Sekreterare	Kassör	Vice kassör
1984	Sivert Seldée	Sören Sjöholm	Sven-Anders Hammarberg	
1987				Per-Arne Sjöström
1990	Lennart Andersson			
1991	Krister Hansén			
1996			Torbjörn Lundahl	
1998	Torbjörn Lundahl		Ove Angelsiöö	Vakant
1999	Per-Arne Sjöström			Lars Brauer
2003	Krister Hansén			Sören Johansson
2004				Stefan Johannesson
2007				Mats Sandahl
2012		Erik Ramberg	Joakim Olsson	Ove Angelsiöö
2013	Gunnar Wärnberg			
2015		Annika Ingvarsson		Erik Ramberg

Kassans verksamhet står och faller med engagerade delägare som sparar och/eller tar upp lån. Detta är särskilt viktigt i den typ av spar-låneförening som Kassan utgör då lagen begränsar antalet delägare till högst 1000. Kassans funktionärer bör därför i så stor utsträckning som möjligt finnas nära delägarna för att kunna informera om Kassan och de fördelar som följer av att vara en aktiv delägare. Eftersom styrelsens ordinarie ledamöter samtliga skulle gå i pension åren runt 2005 inleddes ett aktivt arbete med att hitta ersättare samt att skola in dessa i styrelsen. Det ledde till att Sören Sjöholm efter 28 år som sekreterare 2012 lämnade över detta uppdrag till Erik Ramberg samtidigt som Ove Angelsiöö lämnade den tunga posten som kassör till Joakim Olsson. Under sina 14 år som kassör var Ove Angelsiöö idéspruta och pådrivare i många datatekniska frågor, bl.a. vad avser införandet av OCR-nummer för betalningar till Kassan. Ove Angelsiöö gjorde också ett stort arbete med uppföljning av låntagarnas panter och andra säkerheter för sina lån. 2013 var det Krister Hanséns tur att efter 18 år som ordförande lämna över klubban till Gunnar Wärnberg. 2015 skrev Annika Ingvarsson historia genom att bli den första kvinnan någonsin i Kassans styrelse. De nya styrelseledamöterna har skolats in genom att under ett år vara adjungerade till styrelsen och fullt ut fått delta i styrelsearbetet. Kassans delägare kan därmed med tillförsikt se fram mot ytterligare utveckling och ett fortsatt långt liv för den pigga 132-åringen Sjunde Polisdistriktets Sparkassa ekonomisk förening.

KHN

Styrelsen efter stämman 2013. Från vänster ses Ove Angeliö (vice kassör), Roland Ahlgren (revisor), Joakim Olsson (kassör), Sören Sjöholm (suppleant), Krister Hansén (suppleant), Stefan Johannesson (adjungerad), Erik Ramberg (sekreterare), Conny Larsson (revisor), Mats Sandahl (suppleant) samt nyvalda ordföranden Gunnar Wärnberg